

УДК 007 : 316.7.7.78

ДЕРЖАВОТВОРЧА ДУМКА В МІСЦЕВІЙ ПРЕСІ УКРАЇНИ

ВЕРБИЦЬКА Христина,

старший викладач,

Львівський державний університет внутрішніх справ, вул. Городоцька, 26, Львів, 79000, Україна,
e-mail: khrystyna1004@mail.ru

Розглядаються основні характеристики матеріалів з проблем державотворення на шпальтах місцевих газет Івано-Франківщини періоду 2006 – 2009 років. Місцева преса цього регіону зазначеного періоду приділяє значну увагу проблемі виховання патріотизму в контексті державотворення. Зазначається, що автори часто звертаються до історії України, Галичини, Прикарпаття, до висвітлення прикладів героїчного минулого. Журналісти не оминають і патріотичних контекстів сьогодення, вказують як на позитивні, так і негативні моменти, які стосуються патріотизму простих громадян і особливо представників влади.

Ключові слова: аудиторія, державотворення, мас-медіа, проблема, публіцистика, тематика.

Вступ. Контекст державотворення – один із найпопулярніших тематичних напрямків публікацій у пресі Івано-Франківщини та Галичини загалом. Цей регіон традиційно вважається осередком українського патріотизму, духовності та носієм традицій і національних цінностей. Таким чином державотворча думка у пресі Івано-Франківщини має довгу історію та багаті традиції, що не припинялися навіть в умовах радянського режиму, розвиваючись латентно і в сильно завуальованому вигляді.

Тут жили й творили визначні науковці, громадські діячі та публіцисти. На Івано-Франківщині з'явилося багато як наукових праць та просвітницьких публікацій, так і літературних творів, що представляють значний інтерес у контексті державотворення. Історично обставини склалися так, що наша нація тривалий час не мала можливості втілити в життя своє прагнення до державності, перебуваючи у складі двох могутніх імперій. Тому питання державотворення завжди були дуже актуальними, що неминуче накладало свій відбиток не лише на публіцистику, а й на суто художні жанри – тому ми маємо напрочуд багату спадщину художньої літератури, що зачіпає проблеми державотворення. Зазначимо, що в сучасному українському журналістикознавстві у контексті проблеми, що аналізується, особливу помітну роль відіграє наукова активність професора В. Лизанчука [1, с. 2].

Сучасні періодичні видання краю продовжують державотворчу традицію, у їхніх публікаціях значне місце відведено проблемам державотворення, історичних аспектам творення української держави і пошукам шляхів подальшого розвитку України як незалежної, суверенної, демократичної та правової держави.

У Західній Україні традиційно є сильнішою патріотична домінанта, навіть у порівнянні з республіканськими виданнями, не кажучи вже про періодику східних та південних регіонів нашої держави. Якщо порівнювати пресу Івано-Франківщини з всеукраїнськими виданнями, то слід відзначити, що у публікаціях друкованих ЗМІ Прикарпаття приділяють більшу увагу проблемам державотворення, вони мають яскравіше національне забарвлення та характеризуються більшою цілісністю у баченні основних аспектів державотворення, натомість у всеукраїнських виданнях ці проблеми висвітлюються значно рідше, а публікаціям на цю тематику притаманна більша поміркованість, своєрідна нейтральність та бажання подати діаметрально протилежні точки зору, що межує з космополітизмом. Крім того, видання, що по-

ширюються на території всієї країни, що змушує авторів публікацій глобально підходити до певних проблем, розглядати кожен аспект державотворення в контексті реальної ситуації та тих відмінностей у ментальності кожного регіону, що історично склалися на цей час.

Така особливість зумовлена в значній мірі читацькою аудиторією цих періодичних видань. Всеукраїнські видання орієнтуються на жителів Заходу, Центру, а також Сходу та Півдня країни, відповідно і публікації, присвячені проблемам державотворення, мусять мати більш універсальний характер, звучати переконливо як для жителя Львова, так і для жителя Донецька. Вони орієнтуються на спільні цінності та спільне у баченні концепції державотворення, державницької ідеології та шляхів розвитку України. Крім того, їхню читацьку аудиторію в основній її масі менше хвилюють питання державотворення, вона менше ознайомлена з усіма нюансами становлення української державності, відповідно і публікації носять інший характер, це стосується як частоти висвітлення цієї проблематики, так і загальної тональності, глибини і акцентів у матеріалах.

Мета статті – дослідити втілення аспектів державотворення місцевими газетами Івано-Франківщини періоду 2006–2009 років.

Досягнення вказаної мети потребує виконання таких завдань:

дати характеристику феномену державотворення як чинника контентного наповнення місцевих газет;

окреслити коло тематичного наповнення проблеми державотворення;

проаналізувати контент конкретних публікацій.

Об'єктом статті є місцева преса України. Предметом – проблема державотворення у її висвітленні місцевою пресою.

Джерельна база: місцеві газети Івано-Франківської області.

Хронологічні межі дослідження: 2006–2010 роки.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становить поєднання загальнонаукових методів з метою вивчення контенту окреслених видань. Так, опрацювання джерельної та контентної бази дослідження ґрунтувалося на застосуванні аналітико-синтетичного методу та методу контент-аналізу.

Результати й обговорення. У періодичних видань Івано-Франківщини аудиторія більш монолітна, традиційно її визначають як національно свідому, патріотичну, з високим рівнем знань з історії України, зокрема у контексті державотворення. Тому у пресі Прикарпаття значно більше публікацій, присвячених цій тематиці. Контекст державотворення присутній тут навіть у тих подачах, які висвітлюють події, що мають тільки опосередковане відношення до державотворення, таким чином автори самі розглядають певні явища дійсності, події, особистостей у контексті державотворення [3, 4, 5]. Це свідчить про високу національну державницьку свідомість журналістів та редакторів прикарпатських ЗМІ. А ще й про те, що проблематика державотворення часто є домінантною у публікаціях різного змісту, а отже – одним із пріоритетів редакційної політики проаналізованих нами ЗМІ.

Проблематика державотворення є дуже широкою і часто органічно захоплює суміжні галузі. Державотворення – комплексний довготривалий процес, спрямований на утворення держави, який включає культурні, політичні, міфологічні, релігійні та інші чинники. Таким чином коло проблем державотворення включає в себе питання політики, релігії, права, історії, культури, освіти, філософії, а також діяльності ЗМІ та багато інших.

У нашій статті ми проаналізували проблематику державотворення, яка висвітлюється у друкованих медіа Івано-Франківщини за період від 2006 до 2009 року. Одні проблеми автори зачіпають частіше, іншим присвячені лише поодинокі подачі.

Розглянемо детальніше теми та проблеми, які висвітлюють у своїх матеріалах автори публікацій.

Мабуть найважливішою проблемою у вибраному нами контексті є концепція державотворення. Її, на думку численних авторів, на державному рівні поки що немає. Всі державотворчі рішення приймаються «у ручному режимі» та переважно носять популістський характер. Українці традиційно цікавляться політикою і питаннями державотворення, чимало громадян мають свої погляди на те, яким шляхом повинна розвиватися Україна та якою вона повинна бути. Проте всі ці концепції сильно відрізняються між собою, тому можемо зробити висновок про те, що й у свідомості наших громадян немає чіткого розуміння того, як будувати свою незалежну державу, основних засад державотворення. Про необхідність чіткої єдиної для всієї нації концепції державотворення писали багато авторів, прикарпатських видань цією темою часто маніпулюють політики [6, 7, 8].

Доволі цікавою є подача «Концепції національного і духовного відродження Івано-Франківщини» [9], що є вираженням поглядів чиновників області на державотворення, зокрема його ідеологічний аспект. Як сказано у публікації, цей проект підготовлено облрадою. Сам факт створення такої концепції та її публікації є дуже позитивним, адже він є свідченням усвідомлення представниками органів влади необхідності цілісної концепції позитивних змін у державі. Проте проаналізувавши сам текст подачі, мусимо констатувати, що вона має скоріше характер декларації та далека від практичного втілення. Текст звучить штучно і важкий для сприйняття: «Ціннісними концептуальними пріоритетами є становлення громадянина України патріотом своєї країни, готового самовіддано розбудовувати її як незалежну, демократичну, правову і соціальну державу, здатного виявляти національну гідність, знати свої обов'язки і права, цивілізовано відстоювати їх, успішно самореалізовуватись у соціумі як громадянин, сім'янин, професіонал, носій культури.» Таким чином можемо констатувати той факт, що текст хоча формально і повністю підпорядкований меті якнайповніше відобразити концепції відродження регіону та України загалом, насправді малоімовірно, що він зможе переконати читача у необхідності слідувати цій концепції та втілювати її в життя. Загалом позитивна ідея обмеження негативного впливу окремих фільмів та передач на дітей теж сформульована доволі туманно: «Неповнолітні телеглядачі і радіослухачі мають право на те, щоб не допускати на канали мовлення фільмів та передач, що мають обмеження глядацької аудиторії, без обов'язкового попередження про ці обмеження у програмі телепередач та перед демонструванням цих фільмів». Хоча автори концепції і зачепили цю проблему, проте не зрозуміло, яким чином і хто повинен її вирішувати. Складається враження, що такі публікації робляться скоріше «для галочки», адже зразу стає зрозумілим, що об'єднати громаду такою неконкретною концепцією буде важко, а її втілення буде далеким від очікуваних результатів.

Концепція державотворення включає багато аспектів, проте стрижневою у проаналізованих нами публікаціях, присвячених цій проблемі, є *стратегія розбудови держави*. Саме їй присвячений найбільший масив публікацій.

Серед них слід виділити матеріали від політичних партій та відносно незалежні журналістські дослідження теми.

Традиційно усі політичні сили особливо активізуються напередодні виборів, саме в цей час вони публікують на шпальтах газет свої передвиборні програми, лідери партій та блоків дають розлогі інтерв'ю, представляючи своє бачення того, яким шляхом повинна розвиватися Україна далі. Для прикладу, у газеті «Галичина» протягом лютого 2006 року було надруковано програмні засади більшості політичних партій, навіть до цього фактично майже незнайомих виборцю: «Справедливість, добробут, народовладдя, Союз з Росією і Білоруссю» (Блок Н. Вітренко «Народна опозиція») [10]; «Владу і власність – трудовому народу України» (Комуністична партія України) [11]; «Влада закону. Сильна країна. Свобода людини» (Програма Блоку Бориса Олійника та Михайла Сироти) [12]; «Наша мета: нова сила – нові люди – нова

влада – нова держава. Наші програмні засади: нова Конституція, нова якість життя, нова військова доктрина, нова економічна політика, нова держава – перша серед рівних» (Всеукраїнська партія «Нова сила») [13]; Передвиборна програма Ліберальної партії України [14]; «Тисяча слів правди» (Політична партія «Третя сила») [15]; «Зелена планета» (Партія Зелених) [16]; Передвиборна програма Української партії честі [17] та багато інших.

Зазначимо, що усі ці програми доволі схожі одна на одну, вони торкаються найважливіших, найактуальніших на цьому етапі становлення державності проблем державотворення та пропонують свій варіант їх вирішення. Спільним для більшості цих декларацій є те, що вони лише повторюють популярні гасла, окреслюють коло проблем, які потребують вирішення, проте всім їм бракує конкретності, чимало з них є явно утопічними. Отже, характерна риса більшості таких публікацій – популізм.

Часто трапляються у пресі й матеріали іншого жанру – інтерв'ю з відомими політиками, в яких вони подають свою стратегію розбудови держави [18, 19, 20, 21]. Характер таких публікацій вказує на те, що це скоріше за все замовні матеріали, оскільки навіть самі запитання побудовані так, щоб дати можливість політику якнайповніше представити свою політичну силу та її програму, подати її у найвигіднішому світлі та уникнути неприємних тем.

Публікація «Павло Андрусяк: Політологи виступають у ролі таких собі «політичних шаманів» [22] – це інтерв'ю з лідером новоствореної на той час політичної сили «Єдиний Центр» на Івано-Франківщині: про завдання і мету, концептуальні засади, бачення «Єдиним Центром» подальшого розвитку України. У матеріалі йдеться про роль і завдання партії в контексті розбудови нашої держави. Павло Андрусяк презентує програму «Схід і Захід разом», як основну ідею ЄЦ, мова йде про підтримку Президента, його прозахідного курсу, європейської орієнтації. Викладаються загалом популярні сьогодні гасла та вектори державного розвитку без конкретизації, багато популізму та теорій, але немає чіткої програми чи хоча би концептуальної системи. Зазначимо, що такі риси притаманні більшості інтерв'ю з вітчизняними політиками як місцевого (регіонального), так і всеукраїнського рівня. Вони будують свій дискурс на доведенні уже загальноновизнаних ідей чи теорій, що фактично уже сприймаються як аксіома (наприклад, необхідність об'єднання Сходу та Заходу України), проте часто нерозкритими залишаються чимало стратегічно важливих питань державотворення, без відповіді на які неможливий прогрес і втілення задекларованих задумів у життя.

Лідер цієї ж політичної сили Ігор Кріль презентує на сторінках «Галицького кореспондента» «План оновлення країни» [23], який був представлений у ВР, а основні сім пунктів плану опубліковано в газеті. Подача безпосередньо присвячена нагальним питанням українського державотворення, як і більшість матеріалів такого типу. Першими необхідними для розвитку держави кроками на думку Ігоря Кріль є: «... запровадити відкриті виборчі списки на виборах народних депутатів України та депутатів місцевих рад», «зміна законодавства, яка забезпечить прийняття Конституції на референдумі», «...сформувати уряд – не заполітизований уряд, який складатиметься із професіоналів, що не будуть брати участь у президентській виборчій кампанії». Зазначимо, що ці тези в тому чи іншому формулюванні присутні у «планах» багатьох інших політичних сил, таким чином складається враження, що всі ці «стратегії» пишуться під уподобання читача, і є насправді просто набором популярних гасел. Їм бракує цільності та реалістичності, судячи з текстів цих публікацій, вони мають на меті насамперед привернути читача на бік тієї чи іншої політичної сили, а вже на другому місці за важливістю стоїть підготувати серйозну програму стратегічного розвитку нашої держави.

На противагу цим публікаціям, Микола Волков з газети «Репортер» [24] у інтерв'ю з іншим лідером цієї ж політичної сили значно критичніше підходить до

плану розбудови держави та ставить запитання, що найбільше хвилюють громадськість: «Нині в Україні розповсюдилася мода на придумування різноманітних планів розвитку нашої держави, її «прориву», виводу з кризи. Політичні партії заперкло змагаються між собою, в кого програма краща та ефективніша. Не став винятком і Єдиний Центр, який днями оприлюднив свій План оновлення країни... Руслане Олеговичу, будьмо відвертими. Від розмаїття програм та планів, придуманих українськими політиками, у пересічного громадянина вже виробилась оскома. Чим же такий унікальний план Єдиного Центру?», «Наскільки реальним може бути виконання вашого плану?» Як бачимо, проблема бутафорності пропонованих політиками стратегій розбудови країни уже давно стоїть на часі, вона хвилює і журналістів, і громадськість Івано-Франківщини.

Юрій Костенко в актуальних інтерв'ю «Галичині» [25] аналізує сучасну ситуацію в країні, критикує дії влади та подає своє бачення шляхів виправлення ситуації.

Часто у пресі Івано-Франківщини свою позицію щодо необхідних змін у державі висловлює Володимир Литвин [26, 27]. У цих публікаціях відомий політик роз'яснює свою позицію щодо актуальних проблем державотворення: вступ до НАТО, статус української мови, «виховання» держслужбовців. Але ці питання обговорюються лише в теоретичному плані, Литвин не вказує конкретних шляхів, як ці всі «міркування з приводу» можна втілити в реальність. Так, намір «пояснити» противникам української мови як єдиної державної, що «знання української мови – це престижна освіта, це престижна робота і це буде успіх у житті» виглядає щонайменше непереконливо у сучасній ситуації без конкретних кроків для реального, а не декларативного підвищення престижу української мови.

Більшість публікацій, присвячених цій темі, хоча й рекламують ту чи іншу політичну силу, проте роблять це більш завуальовано.

Цікавою у цьому контексті є подача Василя Барчука «Політика над політикою» [28]. З одного боку – вона репрезентує думку простих людей – жителів області, з іншого – відрито рекламує київського мера Леоніда Черновецького та його команду. Автор починає зі складної ситуації в країні та зневіри більшості українців, зокрема галичан, у нинішній владній еліті, логічно підводить читача до думки про необхідність приходу до влади нових людей з новим світоглядом: «Багато хто в Галичині упевнений, що шлях виходу з системної кризи треба шукати не в черговому реформуванні-переставлянні складових управлінської ланки..., а у приході до влади людей з новим світоглядом. Людей, для яких насамперед, «моральність» та «духовність» не є пустими словами, придатними лише для «розводок» лохуватого електорату... І разом з тим людей сучасних, системних і успішних». У публікації розглядаються напрочуд актуальні питання, автор подає своє бачення, свої «рецепти» державотворення, які є логічно вмотивованими і відповідають потребам часу. Проте одразу впадає в очі цікавий момент: автор неприкрито хвалить і ставить за приклад київського мера Леоніда Черновецького як «християнського лідера»: «Як це і реалізовано, попри дошкульні і часто несправедливі оцінки, київською командою Леоніда Черновецького.» Зі слів автора при розбудові, подальшому розвитку нашої держави за зразок треба брати приклад Леоніда Черновецького, хоча його здобутки у розбудові Києва досить сумнівні. Проте стаття написана майстерно, як з точки зору змісту, так і композиції та мовностилістичних прийомів. Автор спочатку веде мову про актуальні проблеми розвитку України, вказує шлях їхнього подолання і тут же наводить приклад, що начебто відповідає зазначеним критеріям.

Найцікавіші для нас матеріали, які є результатом незалежної журналістської роботи над темою, вони показують погляди та переконання місцевих авторів, що в значній мірі є відображенням позиції жителів Прикарпаття, їхніх пріоритетів та побажань.

Починати розбудову держави слід починати зі зміни свідомості кожного з нас: ми повинні усвідомити себе громадяни України з усіма правами та обов'язками, що з цього витікають, - переконаний автор «Вечірнього Івано-Франківська» Юрій Будзик [29]. Він висуває свою концепцію побудови нового українського суспільства, передумовою якої має стати «обмеження бажань і повний контроль емоцій»: «Суспільство повинно бути структурованим... Через самоусвідомлення кожної людини, згідно з певною специфікацією, необхідно добровільно, з повним розумінням цього процесу, само ідентифікувати себе щодо певної варни (суспільного стану) (працівників (люди-діти), організаторів праці (люди-бізнесмени), державних управлінців (люди-воїни), духовних людей (люди-брахмани) – прим. авт.)... Тільки «засукавши рукави» і присвятивши себе повністю розвитку Вітчизни, можна очікувати зростання її могутності». Безперечно, ця стаття викликає дуже різні почуття і оцінки, та й вказаний автором шлях розвитку української державності видається щонайменше малоймовірним. Проте окремі елементи, не так державного устрою, як відношення громадян до держави та держави до громадян видаються доволі цікавими, реалістичними і корисними для українського державотворення. У цій статті ми бачимо власну аргументовану позицію, чимало оригінальних ідей, і що найголовніше, нестандартний та щиро зацікавлений підхід до проблеми, чого, на жаль, немає у більшості інших статей, присвячених цій тематиці. Юрій Будзик закликає до дискусії з приводу основоположних принципів нової держави, стратегії розбудови незалежної України.

Стратегічні питання розвитку України цікавлять і журналістів районних газет, проблеми українського державотворення розглядає, хоча й дещо сумбурно, у часописі «Снятинська вежа» «Юрко Кіцул, сам собі політолог» [30]. Основною темою публікації стало газове питання, проте автор зачіпає і багато інших суперечливих фактів минулого та сьогодення, які, на його думку, свідчать про бездарну стратегію державотворення: *«Й досі серце стискається від ідіотських гасел: «Ми перша і єдина країна, котра добровільно відмовляється від ядерної зброї!» або «Крим – то автономія», «Колінопреклонна наша дипломатія подарувала ворогові... стратегічні і тактичні ядерні боеголовки, авіацію, морське базування в Севастополі, святині нації Печерську і Почаївську Лаври. Так само щодо Чорноморської АЕС з нами «пожартували». На цей раз західні союзники. Мовляв, закрийте її і збудуйте саркофаг. А ми вам згодом ті витрати компенсуємо. Закрили, почали будувати. А грошей і досі катма.*

З прикладів минулого можна почерпнути багато корисного для розбудови незалежної України – основна ідея публікації Богдана Вівчарика [31], в якій іде мова про антикризову ініціативу Української народної партії під гаслом *«Вихід з кризи є – споживай своє»*. Саме цей принцип був успішно втілений на початку минулого століття: *«... у 30-ті роки лозунг «Свій до свого по своє» дозволив успішно діяти українським маслосоюзам, кооперативам, давав роботу тисячам українців»* та має стати однією із принципів українців сьогодення задля побудови сильної та багатой держави – такий лейтмотив цієї публікації.

У подачі «Курс на усвідомлення» [32] Єгор Соболев аналізує ситуацію, що склалася в країні у зв'язку зі світовою кризою, дає адекватні оцінки, підкріплені думкою експертів і пропонує можливі шляхи подолання проблем та розбудови нашої держави: *«Вирішити проблему «мало вивозимо – багато завозимо» можна трьома способами. Перший – дати курсу впасти... Другий спосіб – запровадити великі мита на імпортні товари...»*

Проте два перші шляхи не приведуть, на думку автора, до бажаних результатів, тому він пропонує третій, оптимальний на його думку, варіант: *«І третій спосіб – розбудовувати економіку. Скоротити кількість і розмір податків. Інвестувати їх в енергозбереження, високі технології і будівництво. Створити прозорий реєстр*

землі. Продавати її без хабарів на аукціонах всім бажаним бізнесменам. Виховувати чесних суддів. Платити пенсії, стипендії і допомогу лише справді бідним, а не всім студентам, пенсіонерам і пільговикам. Припинити фінансування поліклініки, а не пацієнтів. Об'єднати науку й освіту та дати вченим гроші на дослідження і викладання. Стимулювати банки кредитувати українське виробництво, а не покупку імпортованих товарів. І тоді – через декілька років – бізнес сам навчиться продавати за кордоном не лише метали, зерно або горілку. Менше завозитиме, особливо нафти і газу. Гроші для повернення кредитів, включаючи валютні, будуть зароблені. Якщо зарплати і пенсії не збільшуватимуться швидше, ніж кількість вироблених товарів, тоді перестануть зростати ціни. А з ними – падати курс... Але так станеться, якщо ми з вами не дозволимо політикам піти легким шляхом...»

Ця публікація є якісним журналістським дослідженням, яке розпочинається з одного аспекту – штучне коливання курсу національної валюти – і напряму підходить до стратегії розвитку України загалом.

Провівши контент-аналіз преси Івано-Франківщини, можемо зробити висновок, що тема стратегії розбудови держави користується великою популярністю у читачів і є в нинішній кризовій ситуації дуже злободенною, проте вона часто стає об'єктом спекуляції з боку політичних сил, натомість автори у своїх незалежних дослідженнях воліють зачіпати лише окремі аспекти державної стратегії, зважаючи на масштабність (багатовекторність) теми. Тому тема стратегії розбудови держави у пресі Івано-Франківська не вичерпується зазначеними публікаціями, а поглиблюється й деталізується матеріалами, присвяченими суміжним проблемам і темам.

Неодмінною умовою успішного державотворення є патріотизм, питанням виховання патріотизму традиційно приділяють значну увагу друковані ЗМІ Івано-Франківщини. Ця тема є особливо актуальною в нашій країні, адже в період Радянського Союзу український патріотизм ототожнювали з так званним буржуазним націоналізмом, а тому саме це поняття мало до певної міри негативний відтінок. У Галичині збереглися традиції патріотичного виховання молоді, які існували не лише на рівні держави чи громади, а й на рівні окремої сім'ї. Тому тема патріотизму є традиційною для видань Прикарпаття. Особливо це стосується матеріалів, приурочених до визначних дат нашої історії. Саме в них, в героїчних прикладах минулого, повинні черпати натхнення українці, переконані автори публікацій.

Сповненим мужності, розуму та любові постає перед читачами образ дружини Степана Бандери – Ярослави – з публікації Геннадія Бурнашова «Символ жінки-українки» [33].

Публікація «Це була перша перемога» [34] присвячена першому святкуванню річниці хрещення Русі, яке відбулося в Івано-Франківську у 1989 році, передає піднесені настрої тієї історичної доби та труднощі, з якими стикнулися учасники акції – їм довелося витримати бій зі спецпідрозділом силових структур.

Автори усіх цих публікацій ставлять своїх героїв у приклад нинішнім поколінням, вони є яскравим прикладом українського патріотизму, незламного духу наших предків. Родіон Комаров у подачі «Що не поділили «бандери», «бандити» і «москалі»?» [35] теж вбачає джерело українського патріотизму в історії нашого народу: «... в українській історії, незважаючи на все різноманіття її сприйняття, є навколо чого об'єднуватися. Хоча би навколо державної незалежності, за яку всі регіони країни колись так одноставно проголосували».

Проте не лише приклади минулого можуть бути джерелом натхнення і захоплення – наші сучасники теж здатні на подвиги заради Батьківщини. Видання Івано-Франківщини публікують інформацію про цікаві заходи і акції, що є проявами державницької свідомості та патріотизму наших співгромадян. Так, у газеті «Репортер» під рубрикою «Патріотизм» надрукована подача Михайла Аврама та Сергія Лазарева [36], у якій автори розповідають, як вони здійснили похід

в Крим, на орендовану військово-морськими силами Росії територію, і 24 серпня підняли там, на вершині гори Куш-Айя, власноруч пошитий український стяг. висловлюють свої думки з приводу патріотизму, внеску кожного українця в процес державотворення, самоусвідомлення українцями себе як нації. Публікація змушує замислитися кожного з нас над своїм внеском у процес державотворення. Цей матеріал не має жодного зв'язку з діяльністю політичних партій, тобто він безпосередньо присвячений питанням державотворення. Лейтмотив статті такий: кожен українець повинен у міру своїх можливостей і розуміння внести свою лепту у справу державотворення і починати тут слід з малого – з національної свідомості кожного громадянина нашої держави, з остаточного подолання негативних стереотипів радянської доби.

«Галичина» у подачі «І в Донбасі є українські патріоти» [37] розповідає про патріотичні вчинки в ім'я України Олександра Мазуренка, який, будучи інвалідом, здійснив сходження на Говерлу, всеукраїнський пішохідний круїз, присвячений пам'яті саможертвовного Олекси Гірника, та планує пішки пройти по маршруту «Київ — Лісабон» до 20-річчя Незалежності в 2011 р. та у переддень Євро-2012, «щоб запам'ятали наш Прапор і Тризуб».

У статті Ольги Мончук «Фестиваль у форматі націоналізму» [38] йдеться про проведення уже третього Міжнародного фестивалю «Зашків-2008» на Львівщині, який присвячений 117-й річниці від дня народження Євгена Коновальця. Такі заходи, де панує «атмосфера національного піднесення», є важливими для виховання справжніх патріотів своєї держави – впевнена авторка статті.

Монументи визначним діячам нашого народу роблять неабиякий внесок у справу виховання патріотизму – переконаний автор подачі про встановлення пам'ятника Тарасові Шевченку в Івано-Франківську та громадські слухання з цього приводу [39]. Він піднімає проблему байдужого ставлення влади до національних символів, вказує на відсутність державотворчої підходу у чиновників, які хочуть встановити монумент не в центрі міста, як це варто було би зробити з міркувань патріотизму («У всі часи різні окупанти, добре розуміючи психологічний вплив на людську психіку пам'ятників, ставили на нашій землі своїх вождів обов'язково в центральній частині міст, а не десь на задвірках»), а на окраїні міста. Враховуючи те, що всі нюанси, пов'язані з монументами, для українців і нинішніх керівників держави мають велику вагу, ця проблема не обмежується конкретним випадком, питання розташування, зовнішнього вигляду та інших аспектів встановлення пам'ятників має бути складовою державницької політики як центральної влади, так і місцевого самоврядування, оскільки воно має насамперед ідеологічне значення.

Сповнена патріотизму публікація Богдана Вівчара «Відкиньмо байдужість та зневіру» [40] про акцію під лозунгом «Захистимо українців в Україні». Автор кількома вдалими штрихами змальовує ситуацію в Україні, коли автохтонне населення фактично зазнає гноблення на всіх рівнях, а при владі люди, які не те що не люблять, а часто ненавидять Україну та все українське, та підводить таким чином читача до важливості патріотизму як основного рушія утвердження і розвитку нації. Фактично всі ЗМІ Прикарпаття не оминули увагою цю акцію в контексті патріотизму.

Активно висвітлюють івано-франківські газети, зокрема, «Галичина», і заходи, що безпосередньо спрямовані на виховання патріотизму в молоді. У замітці «Патріотом бути зобов'язаний!» [41] Марина Дубич повідомляє про намір відділу освіти міськвиконкому винести на сесію міськради питання про «відкриття в місті центру громадянської освіти учнівської молоді імені Степана Бандери». Метою нового центру має бути «патріотичний розвиток молоді та проведення різноманітних культурних заходів, пошукових робіт».

Висновки та перспективи. Таким чином можемо констатувати, що преса Івано-Франківщини приділяє величезну увагу питанню виховання патріотизму в контек-

сті державотворення, у своїх публікаціях автори часто звертаються до нашої історії, що багата героїчними прикладами, не оминають і патріотичних вчинків сьогодення, вказують як на позитивні, так і негативні моменти, які стосуються патріотизму простих громадян і особливо представників влади.

Видання Прикарпаття приділяють велику увагу національній ідеї, не оминають увагою героїчних дат нашої історії, окрім того, відлуння національної ідеї присутні у багатьох матеріалах, присвячених іншій тематиці. До недоліків публікацій можна віднести їхню надмірну пафосність і перевантаженість штампами, як мовними, так і ідеологічними. Проте чимало авторів тверезо підходять до окреслених нами питань національної ідеї та подають конструктивну критику тих процесів, що відбуваються нині в царині державної ідеології. Трапляються і публікації, що йдуть всупереч начебто загальноприйнятим поглядам, тим самим закликаючи до дискусії з питань національної ідеї. Це – чудова нагода для подальших наукових досліджень.

1. *Лизанчук В.* Свобода слова в контексті українського державотворення / В. Лизанчук // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. Журналістика. – Львів, 2001. – Вип. 21. – С. 66–77.
2. *Лизанчук В.* Якими цінностями ЗМІ насичують інформацію? / В. Лизанчук // Українська періодика: історія і сучасність : доп. та повідомл. VII Всеукр. наук.-теорет. конф. / Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника, Н.-д. періодики. – Львів, 2002.
3. *Вінничук Н.* Амбітні починання у річному підсумку губернатора / Н. Вінничук // Станіславська газета. – 2008. – 30 жовтня.
4. *В Івано-Франківську* буде Ідеальна республіка? // Репортер. – 2008. – 10 липня.
5. *Драбчук О.* Микола Палійчук: «Працюємо командою і злагоджено» / О. Драбчук // Світ молоді. – 2008. – 30 жовтня.
6. *Карл фон Габсбург:* «Тут почуваю себе повністю вдома» // Галицький кореспондент. – 2008. – 09 жовтня.
7. *Комаров Р.* Що не поділили «бандери», «бандити» і «москалі»? / Комаров Р. // Вечірній Івано-Франківськ. – 2008. – 16 жовтня.
8. *Павло Андрусак:* Політологи виступають у ролі таких собі «політичних шаманів» // Репортер. – 2008. – 17 квітня.
9. *Концепції* національного і духовного відродження Івано-Франківщини // Галичина. – 2006. – 4 лютого.
10. *Справедливість*, добробут, народовладдя, Союз з Росією і Білоруссю // Галичина. – 2006. – 11 лютого.
11. *Владу* і власність – трудовому народу України // Галичина. – 2006. – 11 лютого.
12. *Влада* закону. Сильна країна. Свобода людини // Галичина. – 2006. – 11 лютого.
13. *Наша* мета: нова сила – нові люди – нова влада – нова держава. Наші програмні засади: нова Конституція, нова якість життя, нова військова доктрина, нова економічна політика, нова держава – перша серед рівних // Галичина. – 2006. – 11 лютого.
14. *Передвиборна* програма Ліберальної партії України // Галичина. – 2006. – 14 лютого.
15. *Тисяча* слів правди // Галичина. – 2006. – 14 лютого.
16. *Зелена* планета // Галичина. – 2006. – 14 лютого.
17. *Передвиборна* програма Української партії честі // Галичина. – 2006. – 14 лютого.
18. *Гор Кріль:* «Наша мета – повернути людям надію» // Галицький кореспондент. – 2009. – 12 лютого.
19. *Павло Андрусак:* Політологи виступають у ролі таких собі «політичних шаманів» // Репортер. – 2008. – 17 квітня.
20. *Юрій Костенко:* Економіка не витримає чергової конячої дози популізму // Галичина. – 2008. – 16 жовтня.
21. *Юрій Костенко:* Нинішня ситуація – це крах ліберальної економіки // Галичина. – 2009. – 26 лютого.
22. *Павло Андрусак:* Політологи виступають у ролі таких собі «політичних шаманів» // Репортер. – 2008. – 17 квітня.
23. *Гор Кріль:* Наша мета – повернути людям надію // Галицький кореспондент. – 2009. – 12 лютого.

24. Волков М. Руслан Гусак: «Суспільство готове до кардинальних кроків» / М. Волков // Репортер. – 2009. – 12 лютого.
25. Юрій Костенко: Економіка не витримає чергової конячої дози популізму // Галичина. – 2008. – 16 жовтня.
26. Юрій Костенко: Нинішня ситуація – це крах ліберальної економіки // Галичина. – 2009. – 26 лютого.
27. Володимир Литвин запропонував відкласти суперечливі питання // Репортер. – 2008. – 6 листопада.
28. Володимир Литвин: Провести Україну по межі // Західний кур’єр. – 2008. – 6 листопада.
29. Барчук В. Політика над політикою / В. Барчук // Репортер. – 2008. – 23 жовтня.
30. Будзик Ю. Людина і громадянин / Ю. Будзик // Вечірній Івано-Франківськ. – 2008. – 23 жовтня.
31. Кіцул Ю. Газом смердить! А все так гонорово розпочиналось... / Ю. Кіцул // Снятинська вежа. – 2009. – 12 лютого.
32. Вівчарик Б. «Вихід з кризи є – споживай своє» / Б. Вівчарик // Галичина. – 2009. – 5 лютого.
33. Соболев Є. Курс на усвідомлення / Є. Соболев // Галицький кореспондент. – 2008. – 13 листопада.
34. Бурнашов Г. Символ жінки-українки / Г. Бурнашов // Галичина. – 2008. – 07 серпня.
35. Мороз В. Це була перша перемога / В. Мороз // Галичина. – 2008. – 31 липня.
36. Комаров Р. Що не поділили «бандери», «бандити» і «москалі»? / Р. Комаров // Вечірній Івано-Франківськ. – 2008. – 16 жовтня.
37. Аврам М., Лазарев С. Наш стяг вище хмар / М. Аврам, С. Лазарев // Репортер. – 2008. – 25 вересня.
38. Андруняк І. І в Донбасі є українські патріоти / І. Андруняк // Галичина. – 2008. – 3 червня.
39. Мончук О. Фестиваль у форматі націоналізму / О. Мончук // Галичина. – 2008. – 24 червня.
40. Громадські слухання нелегітимні? // Галичина. – 2008. – 17 липня.
41. Вівчар Б. Відкиньмо байдужість і зневіру / Б. Вівчар // Галичина. – 2008. – 3 червня.
42. Дубич М. Патріотом бути зобов’язаний! / М. Дубич // Галичина. – 2009. – 12 лютого.

UDC 007 : 316.7.7.78

State forming Conception in the Local Press of Ukraine

Verbytska Khristina, senior lecturer,

Lviv State University of Internal Affairs, 26, Gorodotska St., Lviv, 79000, Ukraine, e-mail: khrysty-na1004@mail.ru

The main characteristics of materials concerning the state forming problems on the local newspaper columns of Ivano-Frankivsk region in the period of 2006–2009 are examined. Local press of this region in the indicated period pays heed to the problem of patriotism education in the context of state forming. It is pointed out that the authors often apply to the history of Ukraine, Galicia, Precarpathians, finding out the examples of heroic past. The journalists do not omit the present-day context, denote to positive and negative moments concerning the patriotism of homely citizens and particularly the power representatives.

Key words: audience, state forming, mass-media, problem, publicism, thematics.

Государствомышление в местной прессе Украины

Вербицкая Кристина

Рассматриваются основные характеристики материалов по проблемам государства на страницах местных газет Ивано-Франковской области периода 2006–2009 годов. Местная пресса этого региона указанного периода уделяет значительное внимание проблеме воспитания патриотизма в контексте государственности Украины. Отмечается, что авторы часто обращаются к истории Украины, Галиции, Прикарпатья, к освещению примеров героического прошлого. Журналисты не обходят и патриотических контекстов настоящее, указывают как на положительные, так и отрицательные моменты, касающиеся патриотизма простых граждан и особенно представителей власти.

Ключевые слова: аудитория, государство, масс медиа, проблема, публицистика, тематика.

1. *Lyzanchuk V.* Freedom of speech in the context of the Ukrainian state / V. Lyzanchuk // Visn. Lviv. Univ. Avg. Journalism. – Lviv, 2001. – Vol. 21. – P. 66–77.
2. *Lyzanchuk V.* What values saturate the media information? / V. Lyzanchuk // Ukrainian Periodicals: History and Modernity: ext. and messages. VII All-Ukrainian. nauk.-teoret. Conf. / Lviv. Science. b-ka them. Stefanik, N.-d. periodicals. – Lviv, 2002.
3. *Vinnychuk N.* ambitious initiatives in the annual result of Governor / AN Vinnychuk // Stanislav newspaper. – 2008. – 30 October.
4. *In Ivano-Frankivsk is ideal republic?* // Reporter. – 2008. – 10 July.
5. *Drabchuk O.* Nicholas Paliychuk «work team and consistently» / A. Drabchuk // World Youth. – 2008. – 30 October.
6. *Karl von Habsburg:* «Here I feel completely at home» // Galician correspondent. – 2008. – 09 October.
7. *Komarov R.* Which had not «Bandera», «thugs» and «Russians»? / R. Komarov // Evening tanks. – 2008. – 16 October.
8. *Paul Andrusyak:* Political scientists act as a kind of «political shamans» // Reporter. – 2008. – 17 April.
9. *Concept* of national and spiritual revival of Ivano-Frankivsk // Galicia. – 2006. – 4 February.
10. *Justice*, prosperity, democracy, the Union of Russia and Belarus // Galicia. – 2006. – 11 February.
11. *Power and Property* – working people of Ukraine // Galicia. – 2006. – 11 February.
12. *The power* of the law. A strong country. Human freedom // Galicia. – 2006. – 11 February.
13. *Our goal:* a new force – new people – new power – the new state. Our software prerequisites: a new constitution, a new quality of life, the new military doctrine, new economic policy, the new government – the first among equals // Galicia. – 2006. – 11 February.
14. *Election Program* of the Liberal Party of Ukraine // Galicia. – 2006. – 14 February.
15. *A thousand words* of truth // Galicia. – 2006. – 14 February.
16. *Green Planet* // Galicia. – 2006. – 14 February.
17. *Election program* of Ukrainian parties honor // Galicia. – 2006 – 14 February.
18. *Igor Kril:* «Our goal – to return people hope» // Galician correspondent. – 2009. – 12 February.
19. *Paul Andrusyak:* Political scientists act as a kind of «political shamans» // Reporter. – 2008. – 17 April.
20. *Yuriy Kostenko:* The economy will not survive another horse dose of populism // Galicia. – 2008. – 16 October.
21. *Yuriy Kostenko:* The current situation – a collapse of the liberal economy // Galicia. – 2009. – 26 February.
22. *Paul Andrusyak:* Political scientists act as a kind of «political shamans» // Reporter. – 2008. – 17 April.
23. *Igor Kril:* Our goal – to return people hope Galician // correspondent. – 2009. – 12 February.
24. *Volkov Ruslan M. Husak:* «Society is ready for drastic steps» / Volkov // Reporter. – 2009. – 12 February.
25. *Yuriy Kostenko:* The economy will not survive another horse dose of populism // Galicia. – 2008. – 16 October.
26. *Yuriy Kostenko:* The current situation – a collapse of the liberal economy // Galicia. – 2009. – 26 February.
27. *Volodymyr Lytvyn* offered to postpone controversial issues // Reporter. – 2008. – 6 November.
28. *Volodymyr Lytvyn:* Ukraine on the verge of Conduct // Western Courier. – 2008. – 6 November.
29. *Barchuk V.* policy over politics / V. Barchuk // Reporter. – 2008. – 23 October.
30. *Budzyk Yu.* Man and Citizen / Evening Yu Budzyk // tanks. – 2008. – 23 October.
31. *Kitsul Yu.* Gaz stinks! And so Noble rozpochynalos ... / Yu Kitsul // Snyatynska Tower. – 2009. – 12 February.
32. *Vivcharyk B.* «Out of the crisis is – Consume your» // B. Vivcharyk Galicia. – 2009. – 5 February.
33. *Sobolev IS.* Course on awareness / EG Sobolev // Galician correspondent. – 2008. – 13 November.

34. *Burnashov G.* Symbol female Ukrainian / GA Burnashov // Galicia. – 2008. – 07 August.
35. *Claus V.* It was the first victory / V. Moroz // Galicia. – 2008. – 31 July.
36. *Komarov R.* Which had not «Bandera», «thugs» and «Russians»? / R // Komarov Evening tanks. – 2008. – 16 October.
37. *Abram M. Lazarev S.* Our flag above clouds / M. Abram S. Lazarev // Reporter. – 2008. – 25 September.
38. *Andrunyak I.* And in the Donbass is the Ukrainian patriots / IV // Andrunyak Galicia. – 2008. – 3 June.
39. *Monchuk A.* Festival format nationalism / O. Monchuk // Galicia. – 2008. – 24 June.
40. *Public hearing illegitimate?* // Galicia. – 2008. – 17 July.
41. *Vivchar B.* Put away the indifference and despondency / B Vivchar // Galicia. – 2008. – 3 June.
42. *Dubych M.* Patriot be required! / M. Dubych // Galicia. – 2009. – 12 February.

Стаття надійшла до редакції 09.02.2016